

Oratoriumconcert: Isaak & Ismael

5 maart 2019 Protestantse Kerk
(Christusgemeente)
Bexstraat 13, Antwerpen

Ismael vā tet un lart
In ir pāder chynthart
beten si vil māngen streit
disen streit sach ze ein zeit
Don den chyn den lara
mit zornlechem mit sa
schiet si vō den chyn den dan
si sprach zw abrahā ir man
creib an dy diern vā ir chyn
dy hie per vns wōnent sint
mit ysaag dem chyn mit men
sol der diern sin nicht som

Do si von dān berattet wart
so dān schāden tet ir we
In dy almōd verlate
chom sigegānge vnd gewre
Einen strich auf dem si gie
Lang ir si west war
Daz zw sach ir chyn agas
Don durst leiden grozē not
Swaz si sich hū not
ze suchen wāzzer si vānt mēcht
Don der selben geschicht
Die si der chyn lart

ACHTERGROND

Op verzoek van Procant vzw. heeft Willem Ceuleers drie heel verschillende vertellingen uit Genesis op muziek gezet: literair erfgoed uit de Joodse en christelijke traditie.

Het eerste oratorium vertelt het verhaal van de geboorte van Isaak (Sara's zoon) en de spanningen die dat teweeg brengt in het huishouden van Abraham, waar al een zoon is. Wie mag zich de 'echte zoon' van Abraham noemen: Isaak of Ismael? Ze vechten om de erfenis, tot op vandaag. In dit verhaal kiest Abraham. Hij stuurt er eentje weg. Dan neemt het verhaal een onverwachte wending. Middels het 'lied van Hagar' krijgt ook Ismael's moeder een stem in het kapittel.

De muzikale bijbelvertelling wordt geduid door Dick Wursten. De instrumentale muziek dient om in de stemming te komen.

ORATORIUM: ISAAK EN ISMAËL

Tekst: Genesis 21, 1-20 (vertaling NBG 1951). Het spel met de namen van beide zonen is vetgedrukt. Isaak (Lachen); Ismael (God hoorde)

Verteller: De HEER bezocht Sara, zoals Hij gezegd had, en de HEER deed aan Sara, zoals Hij gesproken had. En Sara werd zwanger, en zij baarde Abraham een zoon in zijn ouderdom, te bestemder tijd, waarvan God tot hem gesproken had. En Abraham noemde de zoon, die hem geboren was, die Sara hem gebaard had, Isaak. En Abraham besneed zijn zoon Isaak, toen hij acht dagen oud was, zoals God hem geboden had. Abraham nu was honderd jaar oud, toen hem zijn zoon Isaak geboren werd. En Sara zei:

Sara: God heeft gemaakt, dat ik **lach**; ieder die het hoort, zal om mijnentwil **lachen**.

Verteller: En zij zei:

Sara: Wie had aan Abraham durven toezeggen: Sara zoogt kinderen? Want ik heb een zoon gebaard in zijn ouderdom.

Verteller: En het kind groeide op en werd gespeend, en Abraham richtte een grote maaltijd aan op de dag dat Isaak gespeend werd. Toen zag Sara, dat de zoon van Hagar, de Egyptische, die zij Abraham gebaard had, **spotte**, en zij zei tot Abraham:

Sara: Jaag die slavine met haar zoon weg, want de zoon van deze slavine zal niet erven met mijn zoon, met Isaak.

Verteller: Dit nu mishagde Abraham zeer ter wille van zijn zoon.

Maar God zei tot Abraham:

God: Laat dit niet kwaad zijn in uw ogen, om de jongen en om uw slavin; in alles wat Sara tot u zegt, moet gij naar haar luisteren, want door Isaak zal men van uw nageslacht spreken. Maar ook de zoon der slavin zal Ik tot een volk stellen, omdat hij uw nakomeling is.

Verteller: De volgende morgen vroeg nam Abraham brood en een zak water, en gaf het aan Hagar, dat leggende op haar schouder, alsook het kind, en hij zond haar weg; daarop ging zij heen en dwaalde door de woestijn van Berseba. Toen het water uit de zak op was, wierp zij het kind onder één der struiken, en ging op een afstand zitten, zo ver als een boogshot reikt, want zij zei:

Hagar: Ik kan het sterven van het kind niet aanzien.

Verteller: Terwijl zij op een afstand zat, verhief zij haar stem en weende. En **God hoorde** de stem van de jongen, en de Engel Gods riep van de hemel tot Hagar en zei tot haar:

Engel Gods: Wat deert u, Hagar? Vrees niet, want **God heeft** naar de stem van de jongen **gehoord**, daar waar hij is. Sta op, neem de jongen op, en houd hem vast met uw hand, want Ik zal hem tot een groot volk stellen.

Verteller: Toen opende God haar ogen, en zij zag een waterput; zij ging de zak met water vullen en liet de jongen drinken. En God was met de jongen en hij groeide op; hij ging in de woestijn wonen en werd een boogschutter.

LIED VOOR HAGAR: 'DIT IS DE PLAATS'

Al had niemand mij ooit gezien
en betekende ik
in niemands ogen iets.
al was ik nog nooit begrepen
en bleef mijn hart
gesloten,
al was ik nooit ik,
ontheemde,
vreemde
voor mezelf,
was er niemand die me liefhad.

maar ik was kostbaar
in de ogen van
één
die hoort en ziet...
dan is dít de plaats
de plaats van het zien,
dít de tijd
de tijd om te zijn,
dít de bron
de bron van de levende
die mij ziet.

tekst: Juut Meijer

PROGRAMMA

- Claudio Merulo, *Toccata seconda del 5° tono*
uit 'Toccate d'intavolatura d'organo, libro secondo' Rome, 1604
- Girolamo Frescobaldi, *Canzon seconda detta la Bernardina*
uit 'Il primo libro delle canzoni' Rome, 1628
- **Oratorium: Isaak en Ismael** (Willem Ceuleers, opus 934, 2018)
- Giovanni Paolo Cima, *Sonata*
uit 'Concerti Ecclesiastici', Milaan, 1610
- **Lied van Hagar** (Willem Ceuleers, opus 935, 2018)
- Dario Castello, *Sonata seconda*
uit 'Sonate concertate in stil moderno, libro secondo' Venetië, 1629

MUSICI

Marie-Ange Boost (orgel)
Willem Ceuleers (zang, blokfluit, orgel)
Annelies Coene (zang)
Jetty Janssen (orgel)

VOLGENDE ORATORIA

De Protestantse cultuurkring Antwerpen (Procant vzw, www.procant.be) nam het initiatief tot deze concerten vanuit de overtuiging dat de culturele erfenis van het christendom ook buiten de kerk (d.w.z. buiten de liturgie) dient te worden gevaloriseerd. De volgende twee muzikale bijbelvertellingen:

- **9 april:** Genesis 22: Het offer van Isaak (20u00, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen (TPC). Solisten, koor en barokorkest
- **7 mei:** Genesis 24: Een vrouw voor Isaak (20u00 Lange Winkelstraat 5, 2000 Antwerpen. Solisten, koor, Walckerorgel en instrumenten

Met steun van het CCV en het VBG hopen wij u aan het eind van deze cyclus de drie vertelde verhalen in een literaire uitgave te kunnen aanbieden.